SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 21. junija 2007*

V združenih zadevah od C-231/06 do C-233/06,

katerih predmet so predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki jih je vložilo Cour du travail de Bruxelles (Belgija) z odločbami z dne 10. maja 2006, ki so prispele na Sodišče 22. maja 2006, v postopkih

Office national des pensions

proti

Emilienne Jonkman (C-231/06),

Hélène Vercheval (C-232/06),

in

Noëlle Permesaen (C-233/06)

proti

Office national des pensions,

* Jezik postopka: francoščina.

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann, predsednik senata, R. Schintgen, A. Borg Barthet, M. Ilešič (poročevalec) in E. Levits, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 1. marca 2007,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za E. Jonkman, H. Vercheval in N. Permesaen J. Heynderickx, odvetnik,

— za Office national des pensions R. Dupont in M. Willemet, odvetnika,

— za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z W. Ferrantejem, avvocato dello Stato,

— za Komisijo Evropskih skupnosti G. Rozet in M. van Beek, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 29. marca 2007

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL 1979, L 6, str. 24).

2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru sporov, v katerih so E. Jonkman, H. Vercheval in N. Permesaen nasprotovale Office national des pensions (v nadaljevanju: ONP).

Spori v glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

3 E. Jonkman, H. Vercheval in N. Permesaen so – po tem, ko so bile zaposlene kot stevardese pri družbi Sabena SA, belgijski delniški letalski družbi –, vložile zahtevo za starostno pokojnino za mobilno osebje v civilnem letalstvu. S temi zahtevami, ki so jih vložile v letih 1992, 1995 in 1996, so vsaka posebej uveljavljale svoje pokojninske pravice od 1. marca 1993, 1. julija 1996 in 1. februarja 1997.

4 ONP jim je pokojnino odobril. E. Jonkman, H. Vercheval in N. Permesaen pa so kljub temu izpodbijale odločbe ONP, prva pri Tribunal du travail de Bruxelles in

ostali dve pri Tribunal du travail de Nivelles, in sicer so uveljavljale, da naj bi izračun njihovih pokojnin temeljil na diskriminatornih določbah in da bi morale prejeti pokojnino, ki bi bila izračunana v skladu s pravili, ki se uporabljajo za kabinsko osebje moškega spola.

5 Podrobneje, iz primerjave zapiskov o izračunu pokojnin prizadetih izhaja, da so bile plače stevardes, ki jih je upošteval ONP za obdobje od 1. januarja 1964 do 31. decembra 1980, občutno nižje od plač stevardov, kljub dejstvu, da so bile njihove osnovne plače enake.

6 To je bilo pojasnjeno z neenakim obravnavanjem stevardes in drugih članov kabinskega osebja v zgoraj navedenem obdobju. S Kraljevim odlokom z dne 10. januarja 1964, ki določa prispevke za financiranje sistema starostne pokojnine in družinske pokojnine za mobilno osebje v civilnem letalstvu ter podrobna pravila v zvezi z njihovim izplačilom (*Moniteur belge* z dne 17. januarja 1964, str. 464), ki je začel veljati 1. januarja 1964, je bil v korist kabinskega osebja civilnega letalstva uveden poseben sistem starostne pokojnine, iz katerega pa so bile izključene stevardese. Za slednje je še naprej veljal splošni sistem starostne pokojnine za zaposlene, za katerega je bilo značilno, da je pri zvišanju prispevkov in izračunu pokojnine upošteval manjši del plače, kot je ta, ki je služil kot osnova za izračun v posebnem sistemu za mobilno osebje v civilnem letalstvu.

7 Razlog za izključitev stevardes od koriščenja tega posebnega sistema starostne pokojnine je bil, da te takrat niso imele možnosti nadaljevati kariere kot člani mobilnega osebja po štiridesetem letu. Zato niso imele možnosti izpolniti polne kariere. Iz teh razlogov se je Kraljevina Belgija odločila, da jih ne bo vključila v vzpostavljeno posebno ureditev.

8 Težava v zvezi s kariero pri družbi Sabena SA in sistemom pokojninskega zavarovanja stevardes je bila predmet številnih sporov pred belgijskimi sodišči, med katerimi so bili nekateri rešeni na temelju sodbe, ki jo je izdalo Sodišče na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe (sodbe z dne 25. maja 1971 v zadevi Defrenne, 80/70, Recueil, str. 445; z dne 8. aprila 1976 v zadevi Defrenne, 43/75, Recueil, str. 455, in z dne 15. junija 1978 v zadevi Defrenne, 149/77, Recueil, str. 1365). S Kraljevim odlokom z dne 27. junija 1981, s katerim je bil spremenjen Kraljevi odlok z dne 30. novembra 1969, ki je za mobilno osebje v civilnem letalstvu določil posebna pravila za dostop do pravice do pokojnine in posebna podrobna pravila za uporabo Kraljevega odloka št. 50 z dne 24. oktobra 1967 o starostni pokojnini in družinski pokojnini za zaposlene (*Moniteur belge* z dne 23. avgusta 1980, str. 9700), ki je začel veljati 1. januarja 1981, so bile stevardese končno vključene v posebni sistem za mobilno osebje v civilnem letalstvu. Dalje je belgijski zakonodajalec s Kraljevim odlokom z dne 28. marca 1984, ki je imel enak naslov kot prejšnji odlok (*Moniteur belge* z dne 3. aprila 1984), uvedel poravnalni postopek v korist stevardes za obdobje od 1. januarja 1964 do 31. decembra 1980. Ker je bil ta kraljevi odlok razveljavljen s sodbo Conseil d'Etat z dne 7. septembra 1987, je bil 25. junija 1997 sprejet nov Kraljevi odlok, prav tako z enakim naslovom (*Moniteur belge* z dne 31. julija 1997, str. 19635, v nadaljevanju: Kraljevi odlok z dne 25. junija 1997), da bi se uredilo neenako obravnavanje stevardes in stevardov v obdobju od 1. januarja 1964 do 31. decembra 1980.

9 V skladu s Kraljevim odlokom z dne 25. junija 1997 so stevardese, ki so to službo opravljale v času od 1. januarja 1964 do 31. decembra 1980, od takrat naprej upravičene do starostne pokojnine, izračunane po istih podrobnih pravilih, ki se uporabljajo za stevarde, pod pogojem enkratnega plačila poravnalnih prispevkov skupaj z 10-odstotnimi letnimi obrestmi. Navedeni poravnalni prispevki so v bistvu razlika med prispevki, ki so jih stevardese plačale v času od 1. januarja 1964 do 31. decembra 1980, in višjimi prispevki, ki so jih plačali stevardi v istem obdobju.

10 E. Jonkman, H. Vercheval in N. Permesaen menijo, da poravnava, ki jo določa Kraljevi odlok z dne 25. junija 1997, ne omogoča odprave diskriminacije med stevardesami in stevardi.

11 S sodbama z dne 17. novembra 1997 in 9. januarja 1998, ki sta ju izdali Tribunal du travail de Bruxelles in Tribunal du travail de Nivelles, je bilo ugodeno pritožbama E. Jonkman in H. Vercheval, z obrazložitvijo, da je način izračuna njunih pokojnin diskriminatoren.

12 Tribunal du travail de Nivelles je v primeru N. Permesaen s sodbo z dne 26. decembra 2003 delno ugodilo trditvam ONP. Ugotovilo je, da odobritev pokojnine, ki je enaka pokojnini delavcev moškega spola, ki je podrejena pogoju plačila prispevkov, ki bi jih bilo treba plačati, če bi delavka spadala v ta sistem med svojo poklicno kariero, ne pomeni diskriminacije. Nasprotno pa je kot diskriminatorne opredelilo 10-odstotne letne obresti.

13 ONP je zoper sodbi z dne 17. novembra 1997 in 9. januarja 1998 vložil pritožbo pri Cour du travail de Bruxelles. N. Permesaen je pri istem sodišču vložila pritožbo zoper sodbo z dne 26. decembra 2003.

14 Cour du travail de Bruxelles meni, da so praktična podrobna pravila poravnalne ureditve, ki jo je uvedel Kraljevi odlok z dne 25. junija 1997, lahko diskriminatorna. V zvezi s tem ugotavlja, da lahko enkratno plačilo zelo visokega zneska za upokojeno osebo pomeni nezanemarljivo oviro. Cour du travail opozarja tudi na davčni vidik te poravnalne ureditve, ker je bilo včasih mogoče za prispevke stevardov uveljavljati odbitek od davka, kar pa ne velja za stevardese. Na koncu ugotavlja, da je obrestna mera, ki je bila uporabljena, višja od zakonsko določene obrestne mere za zamudne in poravnalne obresti ter višja od bančne obrestne mere.

15 Cour de travail de Bruxelles meni, da je rešitev sporov o glavni stvari odvisna od razlage Direktive 79/7. Zato je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba Direktivo 79/7 razlagati tako, da državo članico pooblašča, da sprejme predpise, ki skupini oseb določenega spola, ki je bila prvotno diskriminirana, omogočijo pravice iz pokojninskega sistema, ki velja za skupino oseb nasprotnega spola, proti retroaktivnemu plačilu prispevkov (enkratno plačilo zelo visoke glavnice), ki so na podlagi veljavne zakonodaje v tej državi za zadnjenavedeno skupino oseb zastarali?

V primeru pritrdilnega odgovora, ali ni treba Direktive 79/7 razlagati tako, da zahteva, naj država članica zakonodajo, ki je v nasprotju s to določbo, prilagodi, kakor hitro sodba Sodišča Evropskih skupnosti ugotovi to kolizijo pravil, in vsaj v zastaralnem roku, ki velja za terjatev prispevkov, nastalo s sprejetjem teh predpisov?

2. Ali je treba Direktivo 79/7 razlagati tako, da državo članico pooblašča, da sprejme predpise, ki bodo skupini oseb določenega spola, ki je bila prvotno diskriminirana, omogočili pravice iz pokojninskega sistema, ki velja za skupino oseb nasprotnega spola, proti plačilu visokih zamudnih obresti, ki so na podlagi veljavne zakonodaje v tej državi za zadnjenavedeno skupino oseb zastarale?

V primeru pritrdilnega odgovora, ali ni treba Direktive 79/7 razlagati tako, da zahteva, naj država članica zakonodajo, ki je v nasprotju s to določbo, prilagodi, kakor hitro sodba Sodišča Evropskih skupnosti ugotovi to kolizijo pravil, in vsaj v zastaralnem roku, ki velja za zamudne obresti, nastale s sprejetjem teh predpisov?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Splošne ugotovitve

16 Uvodoma je treba ugotoviti, da stranke v postopku v glavni stvari ne izpodbijajo tega, da je bila prvotna izključitev stevardes iz posebne ureditve pokojninskega zavarovanja mobilnega osebja v civilnem letalstvu diskriminatorna.

17 Poleg tega je treba navesti, da se člen 141(1) in (2) ES, ki se nanaša na načelo enakega plačila za moške in ženske delavce, v obravnavanem primeru ne uporabi, ker se navedeni člen uporablja zgolj za poklicne sisteme pokojninskega zavarovanja in ne za zakonske sisteme pokojninskega zavarovanja (zgoraj navedena sodba Defrenne z dne 25. maja 1971, točke od 10 do 13, ter sodbi z dne 6. oktobra 1993 v zadevi Ten Oever, C-109/91, Recueil, str. I-4879, točka 9, in z dne 21. julija 2005 v zadevi Vergani, C-207/04, ZOdl., str. I-7453, točki 22 in 23).

18 Torej je predložitveno sodišče pravilno postavilo svoji vprašanji glede Direktive 79/7, ki se uporablja za zakonske sisteme na področju socialne varnosti vključno z zakonskimi sistemi pokojninskega zavarovanja (sodba z dne 1. julija 1993 v zadevi van Cant, C-154/92, Recueil, str. I-3811, točki 10 in 11).

19 V členu 4(1) te direktive je določena prepoved „nobene diskriminacije na podlagi spola [...], še posebno ne glede [...] namena sistemov in pogojev za dostop [...], obveznosti glede prispevkov in izračunavanja prispevkov [kot tudi] izračunavanja dajatev". Na to določbo se lahko posamezniki pred nacionalnimi sodišči sklicujejo z namenom, da bi ta odpravila nacionalne predpise, ki niso v skladu s tem načelom (sodbi z dne 13. decembra 1989 v zadevi Ruzius-Wilbrink, C-102/88, Recueil, str. 4311, točka 19, in z dne 27. oktobra 1993 v zadevi van Gemert-Derks, C-337/91, Recueil, str. I-5435, točka 31).

Obveznost plačila poravnalnih prispevkov

20 Predložitveno sodišče s prvim delom svojih vprašanj v bistvu sprašuje, ali Direktiva 79/7 nasprotuje temu, da država članica, ki sprejme predpise, s katerimi so osebam določenega spola, ki so bile prvotno diskriminirane, omogočene pravice iz pokojninskega sistema, ki velja za osebe nasprotnega spola, takšno zavarovanje podredi pogoju enkratnega in za 10-odstotne letne obresti zvišanega plačila poravnalnih prispevkov, ki pomenijo razliko med plačanimi prispevki oseb, ki so bile prvotno diskriminirane v obdobju, med katerim je diskriminacija trajala, in med višjimi prispevki, ki jih je v istem obdobju plačala druga skupina oseb.

21 Iz stališč, predloženih Sodišču, izhaja, da stranke v postopku v glavni stvari, Komisija Evropskih skupnosti in italijanska vlada menijo, da glavni pogoj – ki ga za stevardese določa Kraljevi odlok z dne 25. junija 1997 za to, da se njihovo zaposlitev v obdobju od 1. januarja 1964 do 31. decembra 1980 upošteva enako kot zaposlitev stevardov, in sicer plačilo zneska, ki pomeni razliko med prispevki, ki so jih plačale v navedenem obdobju, in višjimi prispevki, ki so jih v istem obdobju plačali stevardi –, sam po sebi ni diskriminatoren.

22 To stališče je pravilno. Kot je Sodišče že razsodilo v okviru sporov v zvezi s poklicnimi sistemi pokojninskega zavarovanja, se delavec zaradi dejstva, da lahko uveljavlja retroaktivno vključitev v takšen sistem, ne more izogniti plačilu s tem povezanih prispevkov za zadevno obdobje, ko je spadal v takšen sistem (sodbe z dne 28. septembra 1994 v zadevi Fisscher, C-128/93, Recueil, str. I-4583, točka 37; z dne 24. oktobra 1996 v zadevi Dietz, C-435/93, Recueil, str. I-5223, točka 34, in z dne 16. maja 2000 v zadevi Preston in drugi, C-78/98, Recueil, str. I-3201, točka 39).

23 V primeru diskriminacije je treba pri ponovni vzpostavitvi enakega obravnavanja diskriminiranega delavca postaviti v isti položaj, kot ga imajo delavci drugega spola. Tako navedeni delavec ne more zahtevati, zlasti na finančni ravni, bolj ugodnega obravnavanja od tistega, kakršnega bi bil deležen, če bi bil pravilno vključen v sistem (zgoraj navedeni sodbi Fisscher, točki 35 in 36, ter Preston in drugi, točka 38).

24 Ugotoviti je treba, da se takšna sodna praksa po analogiji uporablja za različne primere vključitve v zakonski sistem pokojninskega zavarovanja. Iz tega izhaja, da država članica, ki sprejme predpise, ki skupini oseb določenega spola, ki je bila prvotno diskriminirana, omogočijo pravice iz pokojninskega sistema, ki velja za skupino oseb nasprotnega spola, lahko sklene ponovno vzpostavitev enakega obravnavanja, s tem da zahteva plačilo zneska, ki pomeni razliko med plačanimi prispevki oseb, ki so bile prvotno diskriminirane v obdobju, med katerim je diskriminacija trajala, in višjimi prispevki, ki jih je v istem obdobju plačala druga skupina oseb. Dejstvo, da slednja skupina oseb medtem uživa ugodnost zastaranja tožbe za plačilo njenih prispevkov, ne more preprečiti poravnave, kot je opisana zgoraj, vendar pod pogojem, kot je navedla tudi generalna pravobranilka v točki 70 sklepnih predlogov, da se določi podoben zastaralni rok za nove zavarovance.

25 Poleg tega je, da bi se preprečilo vsakršno diskriminacijo, mogoče poravnalne prispevke zvišati za obresti, s katerimi naj bi se izravnalo zmanjšanje vrednosti denarja. Kot je namreč generalna pravobranilka navedla v točki 38 sklepnih predlogov, in z izjemo, določeno v točki 39 sklepnih predlogov, takšno zvišanje zagotavlja, da prispevki, ki jih plačajo novi zavarovanci, dejansko niso manjši od tistih, ki jih plačajo delavci, ki so zavarovani že od same uvedbe sistema pokojninskega zavarovanja.

26 Iz razlogov, ki jih je navedla generalna pravobranilka v točkah 64 in 65 sklepnih predlogov, so ta upoštevanja omejena na primer, ko poravnanje pokojninskih pravic učinkuje od dneva nastopa upravičenosti do upokojitve. S poravnavo, ki je ponujena osebam, ki so že upokojene, in na podlagi katere se zahteva plačilo zneska, ki pomeni

razliko med prispevki, ki so jih te plačale med obdobjem, v katerem so bile diskriminirane, in višjimi prispevki, ki jih je v istem obdobju plačala druga skupina oseb, ne preneha neenako obravnavanje, razen če vodi do enakega izračuna pokojninskih pravic za celotno trajanje upokojitve vsakega izmed prizadetih.

27 Iz navedenega izhaja, da Direktiva 79/7 ne nasprotuje temu, da država članica, ki sprejme ureditev, ki prvotno diskriminiranim osebam določenega spola za celotno obdobje njihove pokojnine omogoča upravičenost do sistema pokojninskega zavarovanja, ki se uporablja za osebe drugega spola, takšno zavarovanje podredi pogoju plačila poravnalnih prispevkov, ki pomenijo razliko med plačanimi prispevki oseb, ki so bile prvotno diskriminirane v obdobju, med katerim je diskriminacija trajala, in višjimi prispevki, ki jih je v istem obdobju plačala druga skupina oseb, zvišanimi za obresti za izravnavo zmanjšanja vrednosti denarja.

Podrobna pravila za plačilo poravnalnih prispevkov

28 Ker želi predložitveno sodišče izvedeti, ali država članica lahko zahteva plačilo poravnalnih prispevkov v enkratnem znesku, zvišanim za 10-odstotne letne obresti, je treba navesti, da morajo biti vsi ukrepi, ki jih sprejme država članica za uskladitev s pravili prava Skupnosti, kot je načelo enakega obravnavanja moških in žensk, učinkoviti (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Fisscher, točka 31, in Preston in drugi, točke od 40 do 42, ter sodbi z dne 20. marca 2003 v zadevi Kutz-Bauer, C-187/00, Recueil, str. I-2741, točka 57, in z dne 4. julija 2006 v zadevi Adeneler in drugi, C-212/04, ZOdl., str. I-6057, točka 95). Zato je belgijski zakonodajalec, ki je sprejel Kraljevi odlok z dne 25. junija 1997, da bi stevardese postavil v položaj, enak položaju stevardov, dolžan določiti podrobna pravila poravnave, tako da to ni praktično onemogočeno ali pretirano oteženo.

29 Iz stališč, ki so bila predložena Sodišču, izhaja, da pomenijo poravnalni prispevki ob upoštevanju dolgotrajnosti obdobja diskriminacije, ki je potekala od 1. januarja 1964 do 31. decembra 1980, in številnih let, ki so potekla med koncem tega obdobja in sprejetjem Kraljevega odloka z dne 15. junija 1997, ki je uvedel poravnavo (od 1981 do 1997), posebej visok znesek. Kot je navedla generalna pravobranilka v točki 49 sklepnih predlogov, bi navedeni znesek lahko celo presegel letno pokojnino oseb, katerim je ponujena poravnava. Kot so poudarile E. Jonkman, H. Vercheval in N. Permesaen, česar na tej točki ONP ni izpodbijal, takšnega zneska ni mogoče plačati v enkratnem znesku oziroma bi bilo zanj treba vzeti kredit pri finančni instituciji, ki bi zase zahtevala plačilo obresti.

30 Poleg tega iz Kraljevega odloka z dne 25. junija 1997 izhaja, da ta v izjemnih primerih, kar v obravnavanem primeru ne velja, predvideva razdelitev plačila poravnalnih prispevkov v obliki letnih plačil.

31 Ob upoštevanju okoliščin, ki so bile navedene zgoraj, je treba upoštevati, da obveznost enkratnega plačila poravnalnih prispevkov, ki je naložena prizadetim, izredno otežuje poravnanje pokojninskih pravic stevardes.

32 V zvezi z 10-odstotnimi letnimi obrestmi so stranke v postopku v glavni stvari, Komisija in italijanska vlada izjavile ali priznale, da je ta obrestna mera izjemno visoka. ONP, ki je bil o tem vprašan na obravnavi, ni uspel opredeliti razloga, zakaj je Kraljevi odlok z dne 25. junija 1997 določil obrestno mero, ki je višja od stopnje inflacije.

33 V vsakem primeru ni sporno, da je posledica določitve obrestne mere, ki presega tisto, ki je nujna za izravnavo zmanjšanja vrednosti denarja, da so prispevki, ki jih

plačajo novi zavarovanci, dejansko višji od prispevkov delavcev, ki so zavarovanci že od uvedbe sistema pokojninskega zavarovanja. Namesto da bi z njimi stevardese bile postavljene v enak položaj, kot ga imajo stevardi, so s tem te obresti prispevale k nadaljevanju njihovega neenakega obravnavanja.

34 Vendar pa mora predložitveno sodišče, ki je edino povsem seznanjeno z nacionalnim pravom, odločiti, ali 10-odstotne letne obresti, ki jih predvideva Kraljevi odlok z dne 25. junija 1997, vključujejo obresti, s katerimi naj bi se izravnala zmanjšana vrednost denarja.

35 Iz vsega navedenega izhaja, da Direktiva 79/7 nasprotuje temu, da država članica, ki sprejme ureditev, s katero se skupini oseb določenega spola, ki je bila prvotno diskriminirana, omogočijo pravice iz pokojninskega sistema, ki velja za skupino oseb nasprotnega spola, zahteva, da se plačilo poravnalnih prispevkov zviša za druge obresti, kot so obresti za izravnavo zmanjšanja vrednosti denarja. Ta direktiva tudi nasprotuje zahtevi po enkratnem plačilu, če takšen pogoj praktično onemogoči ali prekomerno oteži želeno poravnavo. Takšen je še posebej primer, če je znesek, ki ga je treba plačati, višji od letne pokojnine prizadetega.

Obveznost države članice, ki izhaja iz sodbe na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe

36 Predložitveno sodišče z drugim delom svojih vprašanj, razloženih v okviru sporov o glavni stvari, v bistvu sprašuje, ali je država članica dolžna prilagoditi svojo zakonodajo zaradi izdaje sodbe Sodišča na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe, iz katere izhaja nezdružljivost navedene zakonodaje s pravom Skupnosti.

37 V zvezi s tem je treba opozoriti, da so na podlagi načela lojalnega sodelovanja, ki je določeno v členu 10 ES, države članice dolžne odpraviti nezakonite posledice kršitve prava Skupnosti (sodba z dne 7. januarja 2004 v zadevi Wells, C-201/02, Recueil, str. I-723, točka 64 in navedena sodna praksa).

38 Zato morajo organi zadevne države članice zaradi izdaje sodbe na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe, iz katere izhaja nezdružljivost nacionalne zakonodaje s pravom Skupnosti, sprejeti splošne ali posebne ukrepe, s katerimi se na njihovem ozemlju zavaruje spoštovanje prava Skupnosti (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Wells, točki 64 in 65, ter sodbo z dne 25. marca 2004 v zadevi Azienda Agricola Giorgio, Giovanni in Luciano Visentin in drugi, C-495/00, Recueil, str. I-2993, točka 39). Navedeni organi morajo, ob tem da ohranijo možnost izbire med ukrepi, ki jih je treba sprejeti, med drugim poskrbeti za kar se da hitro uskladitev nacionalnega prava s pravom Skupnosti in da se posameznikom omogoči polni učinek pravic, ki zanje izhajajo iz prava Skupnosti.

39 Poleg tega bi bilo mogoče spoštovanje načela enakosti – kot je Sodišče prve stopnje večkrat razsodilo v primerih diskriminacij, ki so v nasprotju s pravom Skupnosti –, dokler niso sprejeti ukrepi za ponovno vzpostavitev enakega obravnavanja, zagotoviti le tako, da bi se manj ugodno obravnavanim skupinam oseb priznale enake ugodnosti, kot so tiste, do katerih so upravičene osebe privilegirane skupine. Ob taki domnevi mora nacionalno sodišče odpraviti vsako diskriminatorno nacionalno določbo, ne da bi moralo zahtevati ali čakati, da zakonodajalec to predhodno odstrani, in za zavarovance manj ugodno obravnavane skupine uporabiti enako ureditev, kot je ta, do katere so upravičene osebe iz privilegirane skupine (sodbe z dne 28. septembra 1994 v zadevi Avdel Systems, C-408/92, Recueil, str. I-4435, točki 16 in 17, z dne 12. decembra 2002 v zadevi Rodríguez Caballero, C-442/00, Recueil, str. I-11915, točki 42 in 43, in z dne 7. septembra 2006 v zadevi Cordero Alonso, C-81/05, ZOdl., str. I-7569, točki 45 in 46).

40 Država članica je dalje zavezana povrniti škodo, ki je nastala posameznikom s kršitvijo prava Skupnosti. V primeru, da so izpolnjeni pogoji za takšno obveznost, nacionalno sodišče določi posledice, ki izhajajo iz kršitve tega načela (glej zlasti sodbi z dne 22. aprila 1997 v zadevi Sutton, C-66/95, Recueil, str. I-2163, točka 35, in z dne 30. septembra 2003 v zadevi Köbler, C-224/01, Recueil, str. I-10239, točki 51 in 52).

41 Glede na navedeno je treba na drugi del vprašanj za predhodno odločanje odgovoriti, da morajo na temelju sodbe, izdane na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe, iz katere izhaja nezdružljivost nacionalne zakonodaje s pravom Skupnosti, organi zadevne države članice sprejeti splošne ali posebne ukrepe, s katerimi se na njihovem ozemlju zavaruje spoštovanje prava Skupnosti, pri čemer morajo med drugim poskrbeti za kar se da hitro uskladitev nacionalnega prava s pravom Skupnosti in posameznikom omogočiti polni učinek pravic, ki jih imajo na podlagi prava Skupnosti. V primeru ugotovitve diskriminacije, ki je v nasprotju s pravom Skupnosti, mora nacionalno sodišče, dokler niso sprejeti ukrepi za ponovno vzpostavitev enakega obravnavanja, odpraviti vsako diskriminatorno nacionalno določbo, ne da bi moralo zahtevati ali čakati, da zakonodajalec to predhodno odstrani, in za člane manj ugodno obravnavane skupine uporabiti enako ureditev, kot je ta, do katere so upravičene osebe iz druge skupine.

Stroški

42 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Direktiva Sveta z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti, če država članica sprejme ureditev, ki prvotno diskriminiranim osebam določenega spola za celotno obdobje njihove pokojnine omogoča upravičenost do sistema pokojninskega zavarovanja, ki se uporablja za osebe drugega spola,**

   — **ne nasprotuje temu, da ta država članica takšno zavarovanje podredi pogoju plačila poravnalnih prispevkov, ki pomenijo razliko med plačanimi prispevki oseb, ki so bile prvotno diskriminirane v obdobju, med katerim je diskriminacija trajala, in višjimi prispevki, ki jih je v istem obdobju plačala druga skupina oseb, zvišanimi za obresti za izravnavo zmanjšanja vrednosti denarja,**

   — **po drugi strani nasprotuje temu, da navedena država članica zahteva, da se navedeno plačilo poravnalnih prispevkov zviša za druge obresti, kot so obresti za izravnavo zmanjšanja vrednosti denarja,**

   — **nasprotuje tudi zahtevi po enkratnem plačilu, če takšen pogoj praktično onemogoči ali prekomerno oteži želeno poravnavo. Takšen je še posebej primer, če je znesek, ki ga je treba plačati, višji od letne pokojnine prizadetega.**

2. **Na temelju sodbe na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe, iz katere izhaja nezdružljivost nacionalne zakonodaje s pravom Skupnosti, morajo organi zadevne države članice sprejeti splošne ali posebne ukrepe, s katerimi se na njihovem ozemlju zavaruje spoštovanje prava Skupnosti, pri čemer morajo med drugim poskrbeti za kar se da hitro uskladitev nacionalnega prava s pravom Skupnosti in posameznikom omogočiti polni učinek pravic, ki jih imajo na podlagi Skupnosti.**

V primeru ugotovitve diskriminacije, ki je v nasprotju s pravom Skupnosti, mora nacionalno sodišče, dokler niso sprejeti ukrepi za ponovno vzpostavitev enakega obravnavanja, odpraviti vsako diskriminatorno nacionalno določbo, ne da bi moralo zahtevati ali čakati, da zakonodajalec to predhodno odstrani, in za člane manj ugodno obravnavane skupine uporabiti enako ureditev, kot je ta, do katere so upravičene osebe iz druge skupine.

Podpisi